

Kozuka

A *kozuka* a japán török és kardok hüvelyében hordott kis használati kés markolataként szolgál. A kardszerelék e díszes része gyakran gazdagon díszített, elárulva tulajdonosának státuszát, gazdagságát és stílusát. Nem meglepő, hogy keresett gyűjtői tárgy lett.

- A *kozuka* kifejezetten a *kogatana* nevű kis japán kés markolatára utal, de a gyűjtők körében az egész kést gyakran nevezik kozukának.
- A kozukát gyakran a *kogai* (fodrászszerző) mintájára tervezték. Úgy készítették, hogy a japán kardok, például a *katana*, a *wakizashi* és a *tanto* hüvelyének oldalába illeszkedjen.
- A kozuka gyakran volt kidolgozott és finom kézműves munka, faragványokkal, betétekkel és színesfémekkel díszítve. A réz-arany ötvözetből (*shakudo*) készült, arany elemekkel díszített kozukák népszerűek voltak a samurájok körében, és gyakran viselték őket hivatalos alkalmakkor.

A Kozuka részei

A *kozuka* (小柄) kifejezés kis markolatot jelent, és kifejezetten a kés markolatára utal, míg a pengét kogatanának nevezik. A gyűjtők körében a *kozuka* kifejezést néha az egész kés leírására használják, amelyet a kardhüvely oldalán lévő nyílásban tartanak. Gyakran van a másik oldalon egy hozzáillő *kogai* (fodrászszerszám).

A kozuka különböző részei a következők:

- **Tojiri** (戸尻) - A kozuka alsó vége.
- **Do** (胴) - A *do* szó szerint törzset jelent. A *kozuka* markolatrészére utal.
- **Ji-Ita** (地板) - A *kozuka* markolatára helyezett alaplap. Előfordult, hogy a *ji-ita*-t egy *kogai*-ról (fodrászszerszám) vették le, és egy kozukába illesztették.
- **Mon** (紋) - Az alaplemeze helyezett motívum, néha heraldikai jelvény.
- **Koberi** (小縁) - A *koberi* kifejezés jelentése "kis perem". A motívumterületet keretező optikai szegélyekre utal. Néhány *kozuka*, az úgynevezett *bo-kozuka*, nem rendelkezik ilyen *koberi* peremmel. Ilyen esetekben a motívumok elérik az alaplap tényleges szélét, vagy néha túlnyúlnak a *kozuka* hátoldalán.
- **Munekata** vagy Munakata (棟方) - jelentése "hátrafelé", a penge *mune* (hátsó) oldalán lévő markolat oldalára utal, amikor a hüvelyben van.
- **Hakata** (刃方) - A *hakata* vagy vágóél a *kozuka* vágóélén lévő oldalára utal, amikor a penge hüvelyben van.
- **Koguchi** vagy Toguchi (小口・戸口) - Ez a kifejezés a *kozuka* azon nyílására utal, amelybe a pengét (*kogatana*) a *tojiri*-vel szemben helyezik be.

- **Ura-Ita (裏板)** - A kozuka hátlapja. Gyakran díszítik reszelőjelekkel (*yasurime*), monogrammal (*kao*) és a készítő aláírásával.

A kozuka hátlapja feliratokkal - A Metropolitan Múzeumból

A kézvédő (*tsuba*) bal oldalán egy félkör alakú nyílás (*kozuka-hitsuana* vagy *kozuka-hitsu*) található, amely a *kozuka* végének van kialakítva, és lehetővé teszi a kardhüvelyből való kihúzását. Másrészt a hüvelyen (*saya*) lévő *kozuka* nyílást *ura-gawara*-nak nevezik.

Kézművesség és a Kozuka kialakítása

Kozuka: Taikōbō (a kínai bölcs, Csuang-cu) horgászatát ábrázoló mintával.

18. század eleje-közepe Gotō Mitsumasa (Jujō), tizenkettedik generációs Gotō mester kozukája.

A *kozuka* általában fémből készült, bár alkalmanként szarut és fát is használtak. A tipikusan használt alapanyagok közé tartozik a réz, a sárgarézt (*shinchu*), a vas, az ezüst és az arany. Néhányat *shakudo*-ból, egy mesterségesen sötétkék-fekete színűre patinázott réz-arany ötvözetből készítették.

Kozuka, ami Hamano Toshihiro munkája (19. század)

Kozuka, ami Funada Yoshinaga munkája (19. század)

Más *kozukák* *shibuichi*-ből készültek, egy réz-ezüst ötvözetből, amelyet a barnától és a kéktől a zöldesszürkéig számos finom színben patináltak. Ezek az anyagok nemcsak a *kozuka*, hanem általában a kardszerelékek esetében is széles körben elterjedtek.

Méret és funkcionalitás

A körülbelül 9,5 centiméter hosszú *kozuka* markolatot húzzák rá a pengére (*Kogatana*). A pengével együtt a teljes hossz körülbelül 20 centiméter.

Kozuka(markolat)

Kogatana

A *kozuka* főként kardkiegészítőként szolgált, a *wakizashi* és a *tanto* hüvelyében hordták, és alkalmanként *katana* szerelékbe is belekerülhetett.

A használati kés (*kogatana*) univerzális eszközként szolgált, és mindenre használták, amihez a kard vagy tőr túl nagy vagy túl értékes volt. Bár gyakran összetévesztik a shurikennel vagy dobókéssel, egyensúlya és felépítése nem ideális ilyen célokra.

Bár önvédelemre is alkalmas volt, ha más lehetőség éppen nem állt rendelkezésre, maga a penge viszonylag gyenge volt.

Tervezés és kivitelezés

Kés markolat (*Kozuka*) Lótusz motívummal

Kozuka, Hamano Masayuki (18. század eleje-közepe)

A különböző japán ötvözetek mellett a kézművesek különböző technikákat alkalmaztak a *kozuka* felületének megmunkálásához. Ezek közé tartoznak a különféle faragványok (*hon* vagy *bori*), a betétek (*zogan*) és a színesfémek (*iro-e*) különböző technikái.

A *taka-bori* esetében a motívum magas, domborműves kialakítású. Az *ishime-ji* esetében a felületet finom vésővel faragják, hogy a felület mintázata a szórt kövekhez hasonló legyen. A *kebori*-ban (hajszálvésés) finom vonalakat vésnek V alakú vésővel.

A fenti képeken az első egy *Kebori* véset a második kisebb képen egy *Taka-bori* dombormű kialakítást láthatunk.

17. századi *kozuka* *Gotō Teijō*-tól, kilencedik generációs *Gotō* mestertől.

Kozuka *Gotō Mitsumori* (*Keijō*), tizennegyedik generációs mester által.

A *nanako-ji*, azaz hal-ikra. A felületen a fémbe nyomott apró pontok mintázatára utal. A *shakudo nanako*-hátterű aranszínű mintaelemek népszerűek voltak, és a samurájok a legformálisabb alkalmakkor is viselték őket.

A *kozuka* egy heraldikai jelvényt is tartalmazhatott. A díszítés különböző formái az egyes samurájok stílusát és preferenciáit is tükrözték. Néhány *kogai*-t (hajdísztó eszközt) *kozuká*vá alakítottak át, és *kogai-naoshi* néven emlegetik őket.

A kozuka egy heraldikai jelvényt vagy jelvényeket is tartalmazhatott

Kozuka (Kogai-Naoshi). Shakudo Nanako felület. A szarvasok és juharlevelek arany színű és betétekkel vannak gravírozva. Ez a Kozuka egy Kogai-ból készült, így vastagabb a szokásosnál.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: <https://swordis.com/blog/explaining-the-kozuka/>